

DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.6968189>

Високі небеса видатного авіаконструктора: релігійно-філософські погляди Ігоря Сікорського

Широка С. І., канд. філос. наук, доцент

*Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Півень Г. Г., старший викладач

*Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

В Україні Ігор Сікорський відомий зараз як геніальний авіаційний конструктор, «батько світового гелікоптеробудування». Значно менше знають про його релігійно-філософську творчість. Будучи православним, Ігор Іванович дуже цікавився богослов'ям і залишив нам низку ґрунтовних богословських робіт. Найбільш відомі з них «Роздуми про Молитву Господню» (1941), «Невидима боротьба» (1947) та «Еволюція душі» (1949). Писав свої роботи Ігор Іванович уже в роки еміграції переважно англійською.

У першій із згаданих робіт Сікорський підійшов до аналізу відомої всім молитви «Отче наш» як інженер-дослідник, скрупульозно розібрав кожен елемент цієї молитви, розділивши її на дві частини, та зробив дивовижні узагальнення. Молитва й раніше досліджувалась богословами, але підхід Сікорського є дуже самобутнім. Описуючи роботу Сікорського, дослідник Геннадій Катишев пише: «У молитві, яку Господь дав людям, містяться думки, що наповнюють людину залежно від ступеня її підготовки та здатності їх вмістити. Зокрема Сікорський вважає, що нам дається знати: наша Земля рухається дорогою часу до певної події величезної важливості, яка знаменує собою закінчення ери компромісу правди та брехні, страждань та смерті, і відкриває нову еру: світла, повної гармонії, доброї волі, щастя та безсмертного існування там, де є вічне призначення людства. Це дуже важливе значення першої частини молитви. У другій частині молитви Сікорський особливо виділяє питання спокуси».

Заслуговує на увагу, що Сікорський, який усе життя мав справу зі складними машинами, чудово розуміє їх роль і місце в житті людини, не перетворюючи їх на об'єкт поклоніння, фетиш. Нерідко вони шкодять і тим, хто створює такі машини, і тим, хто користується ними. Тому що є інструментом спокуси лукавого. Сікорський пише в «Роздумах про молитву Господню»: «Наукові відкриття та інженерні винаходи перебувають у служінні злу, безмежно сприяючи поширенню брехні, страху, ненависті та вбивства. Багато фактів подібного характеру підтверджують думку Володимира Соловйова, що й нації неспроможні

чинити опір скільки-небудь значний час смертельній отруті духовного зла, якщо вони не знаходять підтримки у вищому порядку буття. Автор вірить, що таке прохання підтримки або, інакше кажучи, Божественного керівництва й захисту міститься у фразі «і не введи нас у спокусу, але позбав нас лукавого».

Тему спокуси технічним прогресом та занепокоєння тенденцією духовно-морального стану людства Ігор Іванович продовжив у «Невидимій боротьбі». Ця праця написана майже одразу після закінчення Другої світової війни. Здавалося б, робота має бути наповнена пафосом перемоги та очікуваннями найближчого світлого майбутнього після кривавих кошмарів кількох років. Однак у словах автора є помітною тривога за майбутнє й проглядається очікування нових катаклізмів. Деякі фрази про майбутнє, що зустрічаються у цій роботі, нагадують реалії сьогодення та звучать дуже пророчо.

«Ми живемо в один із найбільш темних періодів історії людства... Рівень наукових знань та загальної освіченості ніколи не був таким високим, як сьогодні. І все ж таки рідко, якщо взагалі коли-небудь, людина настільки ж сліпо й згубно помилялася, ніж в останні тридцять років». Прихід сучасної ери, на думку Сікорського, засвідчив поступове ослаблення релігійного впливу, доки він не виявився на межі зникнення з лиця землі. Відповідно, духовне зло зуміло отримати безпрецедентне панування утвердити свої принципи, цілі та засоби їх досягнення в міжнародному масштабі.

Загрозливі та стрімкі зміни також відзначаються Сікорським по відношенню до людської свободи. На початку двадцятого століття найкращі люди світу вважали само собою зрозумілою безмежну цінність свободи особистості, уряди всіх провідних світових націй поважали та вітали її. Крім свободи віросповідання, слова і друку, вона включала такі істотно важливі свободи, як свобода вибору житла, ініціативи, роботи, подорожей, еміграції тощо. Дивовижний прогрес науки і техніки, інтелектуальних і матеріальних стандартів життя відбувався насамперед завдяки вільній діяльності вільних людей. Останнім часом ця свобода в низці країн зникла повністю, у багатьох інших її рівень дуже обмежений, пише Сікорський.

На думку вченого, на сучасне життя впливає й інший фактор, менш очевидний, ніж ненависть, насильство та нападки на свободу, але так само трагічно значущий. Сікорський пише: «Коли літнього мудрого Християнина запитали, що є головним правилом християнського життя, він відповів: «Ніколи не бреші нікому, а особливо – собі». Усупереч цьому принципу сучасне життя останнім часом побудовано на жажливому самообмані й на цілеспрямованій дезінформації менш освіченої частини людства. На зміну випадкової невмілої брехні минулого сьогодні

прийшла ціла наука про те, як дезінформувати неосвічених». Здається, це дуже актуально для наших часів.

Також варто згадати роздуми Сікорського під назвою «Сенс життя». Вони були усними та зроблені незадовго до смерті. Син авіаконструктора Ігор Ігорович Сікорський пізніше підготував записаний на плівку «Сенс життя» у текстовому вигляді. Закінчуються ці роздуми визнанням обмеженості людського інтелекту та надією на те, що Бог зуміє виправити ті помилки, які людина, яка гордо називає себе *Homo sapiens*, наробила й ще наробить. Людині «треба кликати терпляче й відчайдушно про допомогу та підтримку. У зв'язку з цим я твердо вірю, що, на відміну від звичайно прийнятої думки, Боже керівництво і, зрештою, необхідність прямого Божественного управління стають все більш важливими та абсолютно необхідними в міру зростання та посилення самого інтелекту».

Отже, один з найвидатніших авіаконструкторів світу у своїх філософсько-релігійних творах наголошує на тому, що саме духовний, а не матеріальний бік людського життя потребує уваги в наші дні. Людство, пророко каже він, сьогодні зазнає кризи безпрецедентної глибини та величини. Головну його причину слід шукати у внутрішньому та глибокому безладді в духовній та моральній сферах життя. Його роботи дають ключ до розуміння нинішніх великих потрясінь, їхніх внутрішніх причин, та вказують на світоглядні шляхи виходу з них.